

KARTA PRZEDMIOTU

I. OGÓLNE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE						
COLLEGIUM WITELONA UCZELNIA PAŃSTWOWA WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH I HUMANISTYCZNYCH						
Kierunek studiów:		Bezpieczeństwo wewnętrzne				
Poziom studiów:		studia pierwszego stopnia				
Profil studiów:		praktyczny				
Forma studiów:		stacjonarne				
Nazwa przedmiotu:		Zarządzanie ryzykiem				
Rodzaj modułu:		Do wyboru				
Język wykładowy:		Język polski				
Rok studiów:	III	Formy prowadzenia zajęć i liczba godzin w planie studiów:				
Semestr:	6	W	WT			
Liczba punktów ECTS:	4	16	20			
Forma zaliczenia:		Zaliczenie na ocenę				
Wymagania wstępne:		Znajomość pojęć z bezpieczeństwa wewnętrznego				
II. CELE KSZTAŁCENIA						
Cele kształcenia:						
Cel 1: Student zna i rozumie kluczowe pojęcia, teorie oraz metody związane z zarządzaniem ryzykiem, w tym proces identyfikacji, analizy, oceny oraz monitorowania ryzyka w różnych kontekstach organizacyjnych Cel 2: Student potrafi praktycznie zastosować zdobytą wiedzę do identyfikacji i analizy ryzyka w organizacji. Jest w stanie ocenić prawdopodobieństwo i potencjalny wpływ zidentyfikowanych zagrożeń oraz opracować i wdrożyć odpowiednie strategie zarządzania ryzykiem, takie jak unikanie, redukcja, przeniesienie czy akceptacja ryzyka. Cel 3: Student jest gotów do odpowiedzialnego i etycznego działania w procesie zarządzania ryzykiem, uwzględniając dobro organizacji oraz jej interesariuszy.						
III. EFEKTY UCZENIA SIĘ WRAZ Z ODNIESIENIEM DO EFEKTÓW KIERUNKOWYCH ORAZ METODY WERYFIKACJI EFEKTÓW						
Efekt	Student, który zaliczył moduł w zakresie:			Odniesienie do efektów kierunkowych	Metody weryfikacji	
wiedzy:						
W01	Student zna i rozumie w zaawansowanym stopniu wybrane fakty, obiekty i zjawiska z zakresu nauk społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem nauk o bezpieczeństwie, polityce i administracji, zarządzaniu i jakości, prawa oraz socjologii, które są kluczowe dla skutecznego zarządzania kryzysowego.			K1BW_W02,	Obserwacja zachowań, aktywność na zajęciach, kolokwium	
W02	Student zna i rozumie w zaawansowanym stopniu wybrane zagadnienia szczegółowe z zakresu nauk o bezpieczeństwie, w szczególności dotyczące teorii i praktyki zarządzania kryzysowego			K1BW_W06,	Obserwacja zachowań, aktywność na zajęciach, kolokwium	
umiejętności:						
U01	Student potrafi, wykorzystując posiadaną wiedzę, formułować i rozwiązywać złożone oraz nietypowe problemy z zakresu zarządzania kryzysowego			K1BW_U01,	Obserwacja i ocena postaw wynikających z realizacji zadań, Przygotowanie i omówienie analizy SWOT/TOWS	
U02	Student potrafi wykonywać zadania typowe dla działalności zawodowej w obszarze zarządzania kryzysowego, posiada umiejętność obrony i reagowania w sytuacjach zagrożenia.			K1BW_U02,	Obserwacja i ocena postaw wynikających z realizacji zadań.	

			Przygotowanie i omówienie analizy SWOT/TOWS
U03	Student potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę do formułowania i rozwiązywania problemów z obszaru zarządzania ryzykiem	K1BW_U07,	Obserwacja i ocena postaw wynikających z realizacji zadań, Przygotowanie i omówienie analizy SWOT/TOWS
kompetencji społecznych:			
K01	Student jest gotów do odpowiedzialnego wykonywania zadań zawodowych w obszarze zarządzania kryzysowego, z poszanowaniem misji, tradycji i dorobku zawodu. Ponadto, rozumie znaczenie utrzymania odpowiedniej sprawności fizycznej, niezbędnej do skutecznego działania w sytuacjach kryzysowych. Jest świadomy potrzeby ciągłego doskonalenia swoich kompetencji oraz przestrzegania zasad etyki zawodowej.	K1BW_K05	Obserwacja zaangażowania i zachowań i aktywności w trakcie wykładów i warsztatów, ocena prowadzenia merytorycznej dyskusji
IV. TREŚCI KSZTAŁCENIA			
Treści programowe (tematyka zajęć, zaprezentowana z podziałem na poszczególne formy zajęć z określeniem liczby godzin potrzebnych na ich realizację)			
Wykłady:			
Kod	Tematyka zajęć	Liczba godzin	
W1	Podstawy zarządzania ryzykiem państwa: Pojęcie ryzyka w kontekście bezpieczeństwa narodowego. Typologie ryzyka: strategiczne, operacyjne, społeczne, technologiczne. Metody identyfikacji ryzyka w administracji publicznej. Modele zarządzania ryzykiem stosowane w państwach demokratycznych i autorytarnych.	2	
W2	Ramy prawne i instytucjonalne zarządzania ryzykiem: Konstytucyjne i ustawowe podstawy zarządzania ryzykiem w Polsce (ustawa o obronie Ojczyzny, ustawa o zarządzaniu kryzysowym). Instytucje odpowiedzialne za analizę i redukcję ryzyka (RCB, BBN, MSWiA, MON). Rola samorządu terytorialnego w systemie zarządzania ryzykiem państwa. Standardy i regulacje międzynarodowe (UE, NATO, ONZ).	2	
W3	Metody analizy i oceny ryzyka: Analiza jakościowa a ilościowa ryzyka. Narzędzia oceny ryzyka: macierz ryzyka, analiza scenariuszowa, analiza wrażliwości. Wskaźniki ryzyka dla bezpieczeństwa wewnętrznego i militarnego. Rola danych i Big Data w ocenie ryzyka państwa.	2	
W4	Ryzyka polityczne i społeczne: Destabilizacja polityczna i erozja zaufania społecznego. Populizm, radykalizacja i polaryzacja społeczeństwa jako czynniki ryzyka. Kryzysy migracyjne i demograficzne. Terroryzm i ekstremizm jako zagrożenia asymetryczne.	2	
W5	Ryzyka gospodarcze i finansowe: Kryzysy finansowe i ich wpływ na stabilność państwa. Ryzyka związane z zadłużeniem publicznym i inflacją. Bezpieczeństwo energetyczne i surowcowe jako element zarządzania ryzykiem. Globalne łańcuchy dostaw a podatność państwa na zakłócenia.	2	
W6	Ryzyka technologiczne i informacyjne: Cyberzagrożenia i cyberwojna. Ryzyko związane z dezinformacją i manipulacją informacyjną. Sztuczna inteligencja i automatyzacja – potencjał i zagrożenia. Zagrożenia infrastruktury krytycznej w dobie transformacji cyfrowej.	2	
W7	Ryzyka środowiskowe i zdrowotne: Katastrofy naturalne i zmiany klimatyczne. Epidemie i pandemie jako ryzyka systemowe. Ryzyko związane z degradacją środowiska i zasobów naturalnych. Bezpieczeństwo wodne i żywnościowe jako wyzwania XXI wieku.	2	
W8	Zarządzanie ryzykiem państwa w praktyce: Planowanie strategiczne i narodowe programy bezpieczeństwa. Narodowe ćwiczenia i symulacje kryzysowe jako narzędzie testowania odporności państwa. Komunikacja ryzyka i edukacja społeczna w zakresie bezpieczeństwa. Przyszłość zarządzania ryzykiem – resilience, foresight i adaptacyjne modele bezpieczeństwa.	2	
Warsztaty:			
Kod	Tematyka zajęć	Liczba godzin	
WT1	Wprowadzenie do zarządzania ryzykiem Omówienie podstawowych pojęć i terminologii: Przedstawienie kluczowych definicji związanych z ryzykiem oraz jego zarządzaniem.	4	

WT2	• Analiza przypadków historycznych: Studium rzeczywistych incydentów związanych z niewłaściwym zarządzaniem ryzykiem w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego. • Dyskusja na temat znaczenia zarządzania ryzykiem: Rozmowa o roli zarządzania ryzykiem w organizacjach odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne. • Przegląd standardów i norm: Omówienie międzynarodowych standardów, takich jak ISO 31000, oraz ich zastosowanie w praktyce. Strategie reagowania na ryzyko • Opracowywanie planów unikania ryzyka: Ćwiczenia polegające na identyfikacji działań eliminujących potencjalne zagrożenia. • Strategie redukcji ryzyka: Warsztaty dotyczące wdrażania środków technicznych i organizacyjnych zmniejszających ryzyko. • Przenoszenie ryzyka: Analiza możliwości transferu ryzyka poprzez ubezpieczenia lub outsourcing. • Akceptacja ryzyka i planowanie awaryjne: Dyskusja na temat sytuacji, w których akceptacja ryzyka jest uzasadniona, oraz opracowywanie planów awaryjnych.	4
WT3	Wprowadzenie do analizy TOWS w zarządzaniu ryzykiem • Podstawy teoretyczne analizy TOWS: Omówienie koncepcji analizy TOWS, jej genezy oraz różnic w porównaniu do analizy SWOT. • Znaczenie analizy TOWS w zarządzaniu ryzykiem: Dyskusja na temat zastosowania analizy TOWS jako narzędzia do identyfikacji i oceny ryzyka w organizacjach odpowiedzialnych za bezpieczeństwo wewnętrzne. • Kroki w procesie analizy TOWS: Przedstawienie etapów przeprowadzania analizy TOWS, od identyfikacji czynników zewnętrznych i wewnętrznych po formułowanie strategii. • Przykłady zastosowania analizy TOWS w zarządzaniu ryzykiem: Analiza studiów przypadków, w których wykorzystano analizę TOWS do skutecznego zarządzania ryzykiem.	4
WT4	Przedstawienie i omówienie opracowanych analiz TOWS w zarządzaniu ryzykiem: np. Analiza TOWS systemu zarządzania kryzysowego w wybranej gminie, Analiza TOWS systemu ochrony infrastruktury krytycznej; Analiza TOWS systemu zarządzania bezpieczeństwem podczas imprez masowych; Analiza TOWS bezpieczeństwa informacyjnego w przedsiębiorstwie lub urzędzie	8
V. METODY KSZTAŁCENIA, NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
1. Metody kształcenia: np. wykład informacyjny (konwencjonalny), wykład problemowy, wykład konwersatoryjny, opowiadanie, opis, metoda problemowa, sytuacyjna, burza mózgów, metoda projektu, studium przypadku, dyskusja, drama, gry symulacyjne. 2. Narzędzia (środki) dydaktyczne: np. prezentacje multimedialne, film, fotografie, materiały archiwalne, teksty źródłowe, dokumenty, mapy, Internet, rzutniki multimedialne.		
VI. FORMA I KRYTERIA ZALICZENIA PRZEDMIOTU		

Forma zaliczenia przedmiotu.

Zaliczenie z oceną

Kryteria oceny formującej:

Kolokwium ustne – kryteria oceny:

Ocena 5,0 (bardzo dobry):

- Wiedza merytoryczna: Student wykazuje pełne i dogłębne zrozumienie omawianego materiału, potrafi swobodnie operować faktami oraz pojęciami, a także łączyć je w spójne całości.
- Umiejętność argumentacji: Prezentuje logiczne, spójne i przekonujące argumenty, potrafi bronić swojego stanowiska oraz odpowiadać na pytania egzaminatora z pełną kompetencją.
- Komunikacja: Wypowiedź jest płynna, precyzyjna i zrozumiała, z użyciem odpowiedniej terminologii fachowej.
- Samodzielność myślenia: Student wykazuje zdolność do krytycznego myślenia, formułowania własnych wniosków oraz proponowania oryginalnych rozwiązań problemów.

Ocena 4,5 (dobry plus):

- Wiedza merytoryczna: Student posiada szeroką wiedzę na temat omawianego materiału, choć mogą wystąpić drobne nieścisłości lub braki w mniej istotnych obszarach.
- Umiejętność argumentacji: Argumentacja jest logiczna i dobrze uzasadniona, jednak może brakować pełnej głębi analizy w niektórych aspektach.
- Komunikacja: Wypowiedź jest klarowna i zrozumiała, z niewielkimi potknięciami językowymi lub stylistycznymi.
- Samodzielność myślenia: Student potrafi formułować własne wnioski i propozycje, choć mogą one być mniej oryginalne lub mniej rozwinięte.

Ocena 4,0 (dobry):

- Wiedza merytoryczna: Student ma solidne podstawy wiedzy w zakresie omawianego materiału, ale występują pewne luki lub błędy w zrozumieniu niektórych zagadnień.
- Umiejętność argumentacji: Argumentacja jest poprawna, lecz może być mniej przekonująca lub niepełna w niektórych miejscach.
- Komunikacja: Wypowiedź jest zrozumiała, choć mogą pojawiać się pewne niejasności lub błędy językowe.
- Samodzielność myślenia: Student wykazuje zdolność do samodzielnego myślenia, ale jego wnioski mogą być oczywiste lub mało rozwinięte.

Ocena 3,5 (dostateczny plus):

- Wiedza merytoryczna: Student posiada podstawową wiedzę na temat omawianego materiału, jednak z zauważalnymi brakami lub nieścisłościami.
- Umiejętność argumentacji: Argumentacja jest ogólna i może zawierać pewne luki logiczne lub niedopowiedzenia.
- Komunikacja: Wypowiedź jest w miarę zrozumiała, ale z licznymi błędami językowymi lub stylistycznymi, które utrudniają pełne zrozumienie.
- Samodzielność myślenia: Student w ograniczonym stopniu formułuje własne wnioski, często opierając się na utartych schematach.

Ocena 3,0 (dostateczny):

- Wiedza merytoryczna: Student wykazuje minimalne zrozumienie omawianego materiału, z licznymi brakami i błędami w podstawowych zagadnieniach.
- Umiejętność argumentacji: Argumentacja jest słaba, często nielogiczna lub nie na temat.
- Komunikacja: Wypowiedź jest chaotyczna, z licznymi błędami utrudniającymi komunikację.
- Samodzielność myślenia: Student ma trudności z formułowaniem własnych wniosków i często powtarza informacje bez ich zrozumienia.

Przygotowanie i omówienie analizy SWOT/TOWS – kryteria oceny:

ocena 5,0 (bardzo dobry):

- Kompleksowość analizy: Student przedstawił pełną i dogłębną analizę wszystkich czterech elementów: mocnych stron, słabych stron, szans i zagrożeń, wykazując się głębokim zrozumieniem tematu.
- Jakość omówienia: Prezentacja była spójna, logiczna i przekonująca, z płynnymi przejściami między poszczególnymi elementami analizy.
- Zastosowanie analizy TOWS: Student skutecznie powiązał elementy analizy SWOT, proponując realistyczne i strategiczne rekomendacje.
- Innowacyjność i krytyczne myślenie: Analiza zawierała oryginalne spostrzeżenia, a student wykazał się umiejętnością krytycznego myślenia oraz głębokiego zrozumienia tematu.

Ocena 4,5 (dobry plus):

- Kompletność analizy: Student uwzględnił wszystkie elementy analizy SWOT, jednak niektóre z nich mogły być opisane bardziej szczegółowo.
- Jakość omówienia: Prezentacja była klarowna i zrozumiała, choć mogła brakować pewnej płynności lub głębi w niektórych obszarach.
- Zastosowanie analizy TOWS: Student przedstawił powiązania między elementami SWOT, ale rekomendacje mogły być bardziej rozwinięte lub precyzyjne.
- Krytyczne myślenie: Analiza wykazała zdolność do refleksji i oceny, jednak brakowało bardziej innowacyjnych lub oryginalnych wniosków.

Ocena 4,0 (dobry):

- Podstawowa analiza: Student przedstawił analizę SWOT, ale z pewnymi brakami, np. pominięciem jednego z elementów lub powierzchownym opisem.
- Jakość omówienia: Prezentacja była zrozumiała, ale mogła być chaotyczna lub niekompletna w niektórych fragmentach.

- Zastosowanie analizy TOWS: Powiązania między elementami SWOT były słabo rozwinięte, a przedstawione rekomendacje ogólne i mało konkretne.
- Ograniczone krytyczne myślenie: Analiza opierała się głównie na oczywistych wnioskach, bez głębszej refleksji czy oryginalności.

Ocena 3,5 (dostateczny plus):

- Niepełna analiza: Student przedstawił analizę SWOT, ale z istotnymi brakami, np. pominięciem kilku elementów lub bardzo powierzchownym opisem.
- Jakość omówienia: Prezentacja była niespójna, z licznymi niejasnościami i brakami w argumentacji.
- Zastosowanie analizy TOWS: Powiązania między elementami SWOT były niewystarczające lub niepoprawne, a rekomendacje nieadekwatne do przedstawionej analizy.
- Brak krytycznego myślenia: Analiza była powierzchowna, bez próby głębszej analizy czy oryginalnych wniosków.

Ocena 3,0 (dostateczny):

- Bardzo niepełna analiza: Student przedstawił analizę SWOT z licznymi brakami, pomijając większość elementów lub opisując je w sposób bardzo ogólnikowy.
- Jakość omówienia: Prezentacja była chaotyczna, z licznymi błędami merytorycznymi i brakami w logice wypowiedzi.
- Zastosowanie analizy TOWS: Brak powiązań między elementami SWOT, a przedstawione rekomendacje były nieadekwatne lub ich brak.
- Brak krytycznego myślenia: Analiza nie wykazywała zrozumienia tematu, opierała się na banalnych stwierdzeniach bez głębszej refleksji.

Przy ocenie uwzględnić umiejętność posługiwania się odpowiednią terminologią, jakość wykorzystanych źródeł oraz zdolność do odpowiadania na pytania i obrony przedstawionych wniosków podczas dyskusji.

Obserwacja i ocena postaw studenta wynikających z:

- realizacji zadań przygotowanych w ramach warsztatów,
- zaangażowania w pracę grupy,
- zachowań i aktywności w trakcie wykładów i warsztatów,
- prowadzenia merytorycznej dyskusji,
- potrzeby ciągłego rozwoju osobistego i zawodowego.

Kryteria oceny podsumowującej:

średnia ocen formujących z poszczególnych form zaliczenia

VII. BILANS PUNKTÓW ECTS - NAKŁAD PRACY STUDENTA

Kategoria	Obciążenie studenta S
Liczba godzin realizowanych przy bezpośrednim udziale nauczyciela (godziny kontaktowe)	36
Udział w wykładach	16
Udział w warsztatach	20
Samodzielna praca studenta (godziny niekontaktowe)	64
Przygotowanie do wykładu	15
Przygotowanie do warsztatów	34
Przygotowanie do kolokwium	15
Łączna liczba godzin	100
Punkty ECTS za moduł	4

VIII. ZALECANA LITERATURA

Literatura podstawowa:

1. Stefan Filary, Zarządzanie ryzykiem: podręcznik dla studentów Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa / Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa, Poznań 2011.
2. Tadeusz Teofil Kaczmarek, Ryzyko i zarządzanie ryzykiem: ujęcie interdyscyplinarne, Difin, Warszawa 2006.

Literatura uzupełniająca:

Jarosław W. Przybytniowski, Zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych, Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa. - 2013, nr 4, s. 35-44; Uniwersytet im. Jana Kochanowskiego w Kielcach